

УДК 141.33

Е. К. Скиба*доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ***ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПОЛЕ ПРОЯВУ ВЛАДНИХ ВІДНОСИН**

В останні десятиліття завдяки необхідності дати концептуальне розуміння ситуації різноманітної практики в області людських відносин, з'явилися численні дослідження, що відкрили нові ракурси розуміння відносин як між групами чоловіків і жінок, так і всередині кожної з груп. З'явилися нові теорії, що розуміють процес формування гендерної ідентичності як соціальну практику. Заявлено, що формування гендерної ідентичності відбувається під впливом різних чинників. В результаті аналізу виявлено, що і статево-ролева теорія, і представники наукових шкіл диференціюючої соціалізації та біологічного детермінізму стоять на позиціях, що гендерні відмінності є першопричиною дихотомії та соціального домінування, яка неминуче веде до суперечностей, конфліктів і природним чином встановлює та обумовлює ієрархію. Але постає необхідність дослідити чинники соціально-культурного впорядкування гендерних ідентичностей.

Для більш детального, повного та неупередженого аналізу проблем гендерної ідентичності і пов'язаної з нею проблеми гендерної нерівності необхідно було застосувати широке коло досліджень з різних галузей науки. Це забезпечило нове розуміння взаємозв'язку між гендерною ідентичністю, гендерною відмінністю та гендерною нерівністю. Наукові дослідження останніх років таких вчених як Алкофф, Батлер, Бойлан, Бреттелл, Вуд, Вудсвардт, Джіллган, Кімелл, Коннелл, Файн, Фосс, Спейд, Скиба, Елліот та інших забезпечили гносеологічну всеосяжність гендерної ідентичності, репрезентованої у різних гендерних режимах суспільних інститутів, що, в свою чергу, обумовлює теоретичне дослідження цього явища у всій його повноті. У результаті використанні різноманітних підходів до феномену гендерної ідентичності, представники різних наукових шкіл та напрямів виявили роль соціально-культурного дискурсу у формуванні гендерної ідентичності та визначили взаємозалежність і взаємовплив гендерної відмінності та гендерної нерівності.

Метою статті є дослідження процесу відтворення гендерних ідентичностей у сучасному філософсько-культурному дискурсі та встановлення причино-наслідкових зв'язків гендерної відмінності та гендерної нерівності. Необхідно розглянути складові механізми відтворення нерівності гендерних ідентичностей та встановити роль суспільних інститутів у роботі цього механізму.

Вивчаючи конституювання гендерної ідентичності через інституціональні і дисциплінарні практики, ми дослідили, що нерівність гендерних ідентичностей, існуючу в сучасній західній культурі, неможливо пояснити, не розглянувши владу як соціальний інститут, що виробляє гендерні відмінності у певному соціально-культурному дискурсі.

Проведене дослідження з'ясувало, що представники соціально-конструкціоністського підходу до проблеми гендерної ідентичності вбачають причину легалізації гендерної нерівності в спробі владних структур закріпити чоловіче домінування. Проте представники біологічного детермінізму і диференціюючої соціалізації пояснюють чоловіче домінування як результат статевих відмінностей, тобто обґрунтовують соціальну гендерну нерівність суто біологічними якостями, а саме гендерною відмінністю.

У результаті дослідження широко кола даних з'ясовано, що чоловіки також почувають себе обмеженими системою стереотипів. І чоловіки, і жінки потрапляють в стосунки дихотомії, наприклад, «сексуальний об'єкт-агент», «агент-суб'єкт» виробничих, приватних чи сімейних відносин. М. Фуко проаналізував, що саме практики дисциплінарної влади створювали індивідів. Суб'єктивація

розуміється як процес одночасного становлення суб'єкта, як соціального діяча і, в той же час, як такого, хто піддається підпорядкуванню відносинам влади. Дискурс формує тіло, як стверджує М.Фуко. Проблема суб'єктивності та ідентичності суб'єкта стає однією з центральних тем владних відносин. Дисциплінарна влада здійснюється через тіла і душі індивідів та поширюється через виробництво певних форм знання. М. Фуко припускає дію влади не лише на тіло, але і бачить дію влади усередині тіла. Влада не лише організує «межі» суб'єкта у вигляді правил, але і наповнює внутрішній простір цього суб'єкта. Сформований нормативний ідеал, впроваджений в процесі поширення деяких форм знання, є, по Фуко, психічною ідентичністю або «душею», що стає нормативним і нормалізуючим ідеалом, згідно з яким оформляється і інвестується тіло. Якщо для М. Фуко суб'єкт не лише ефективно «займає» місце тіла, але і діє як душа, оформляє і формує «полонене» (тобто впорядковано правилами) тіло, то для Дж. Батлера тіло не є зона, в межах якої відбувається формування, тіло є деструкція, в процесі якої формується суб'єкт. Формування цього суб'єкта є одночасно оформлення, субординація і регуляція тіла і, в той же час, модус, в якому ця деструкція підтримується [8; 12].

Г. Арендт, услід за М. Фуко, робить акцент на тому, що суб'єкти конститууються через владні стосунки. Сила влади в тому, що вона відтворює себе в кожному мить у будь-якій точці соціальних стосунків через вже прийняті суспільством норми. Для М. Фуко влада діє як сукупний ефект усього спектру нерегулярних відхилень, флуктуацій, залежних від випадкових чинників. Дж. Батлер робить висновок, що опір виникає як ефект влади, як її частина, як її самопрорив. Між владою та опором є певна залежність. Як тільки з'являються владні стосунки, з'являється можливість опору. Таким чином, згідно Фуко, завжди є можливість змінити вплив влади за певних умов і наслідуючи певну стратегію. Там, де влада, там і опір. Влада і владні стосунки всюди. Соціальне поле, на думку М. Фуко, – це міради нестійких і різнорідних владних стосунків. Це відкрита система, де у кожного є можливість, як домінувати, так і чинити опір. Дж. Батлер запропонувала як засіб опору концепцію перформативної суб'єктивності, що пов'язує суб'єктність не з суттю, а з поведінкою, що носить передусім імітаційний характер [8; 12].

Перформативність гендерної ідентичності, розуміється як дія, артикуляція і сенс, сполучений в акт говоріння, це, так би мовити, повернення до практики. Соціальні інститути, будучи гендеризованими, (тобто такими, що знаходяться під впливом ідеології гендерного розподілу соціуму та гендерного протиставлення маскулінності та фемінінності у соціальному плані як два ворожих табори) виражають гендеризовану логіку дисциплінарної влади і виступають одним з чинників відтворення гендерної нерівності. Г. Арендт аналізує працю, творення і участь в політиці як соціальні процеси, що відтворюють режими гендерної нерівності. Якщо праця забезпечує природну потребу людини і тому є циклічною, обов'язковою для самого існування людини, то процес творення припускає свободу і несе на собі свідомство людської продуктивності. Арендт вказує, яким чином, і жінка, і чоловік можуть увійти в простір публічного. Вона зазначає, що публічна діяльність, публічна мова, набуття голосу індивіда, як рівного являє собою визнання політичної рівності. Другим показником політичної волі індивіда є комунікативна взаємодія, в процесі якої він бере участь в говорінні, виступає як такий, що визначає сам себе в якості дійової особи та уповноваженого мислителя.

Арендт переконливо доводить, що для здобуття свободи людина, яка визначена маскулінною або фемініною ідентичністю, повинна прямо, публічно приймати участь в політиці і посилювати, а значить, постійно набувати владу через мову і дію в плюралізмі. Репрезентативне мислення, ментальність, що відрізняє дію в публічній сфері буде доказом політичної сили гендерних ідентичностей [1].

У результаті проведено аналізу встановлено, що соціально культурні, політичні та економічні кризи кінця ХХ століття, що призвели до перегляду на принципах плюралізму ціннісних орієнтирів всього світового співтовариства викликали крах метанаративів, забезпечивши тим самим обґрунтування нових підходів до дійсності. Цей соціально-філософський феномен отримав назву «постмодернізм». Артикульований постмодернізмом плюралізм як методологічний підхід до розуміння дійсності дозволив пояснити і обґрунтувати необхідність нового підходу і нового бачення проблем ідентичності.

Дослідження виявило, що неможливість пояснити з позицій метанаративів соціально-політичні та культурні проблеми суспільства привернули увагу до проблеми кризи ідентичності та гендерної ідентичності, зокрема, як однієї з базових соціальних категорій суспільства. Соціально-філософський дискурс цього періоду набув статусу антираціонального. Антираціональність і, як наслідок, антитрадиційність як прийоми сприйняття нової картини світу дозволили висвітлити проблему взаємозв'язку і взаємозалежності гендерної ідентичності, гендерної відмінності і гендерної нерівності. Гендерна нерівність є істинною метою ідеологічного проекту, але ця нерівність «обґрунтовується» структурами владних відносин біологічною відмінністю [22].

Аналіз проблеми допоміг помітити, що важливою відправною методологічною посилкою постмодерністського плюралізму є заява Гегелем значущості принципу протилежності, оскільки саме існування протилежності, як він наполягає, і є забезпеченням руху життя. Усе «десь» існуюче є щось конкретне і, отже, є щось в самому собі різне і протилежне. Як здається, вищезазначена заява вказує на відсутність дихотомічних і ієрархічних відносин між різним і протилежним в розумінні Гегелем їх значення. Протилежність, в даному розумінні, – джерело прогресу. У контексті аналізу тотожності і відмінності, Гегель вводить категорію «основи», визначаючи її як «єдність» тотожності або ідентичності і відмінності [2].

Дослідження встановило, що для розуміння витоків гендерної нерівності між ідентичностями («ідентичне») перекладається в багатьох мовах як «тотожне») важливим є зауваження Гайдеггера, відносно того, що тотожність має розумітися в якості опосередкування, зв'язку, синтезу, єднання усіх складових в єдине ціле. Як нам здається, виходячи із цього зауваження Гайдеггера, єдність може припускати різність, але не може мати на увазі, як безумовне, домінування, панування, придушення. Таким чином, терміни «тотожність», «ідентичність», а відтак і такі складові частини гендерної ідентичності як «маскулінність» і «фемінінність», не можуть, за своєю сутністю, мати на увазі їх безумовну, абсолютно виправдану нерівність або домінування – впорядкування що, між іншим, не виключає відмінності між ними. Гайдеггер зазначив, що філософія німецького ідеалізму, підготовлена Лейбніцем, Кантом, у працях Фіхте, Шеллінга і Гегеля вперше представила синтетичну сутність тотожності. Як підкреслює Гайдеггер, мислення вже не вправі розуміти єдність тотожності як пусту однаковість. Таким чином, він вказує, що тотожність, ідентичність в самому визначенні вже припускає відмінність як складову. Це, на нашу думку, ще раз доказує, що відмінність між гендерними ідентичностями не може проголошуватися як легітимація ієрархії або «ворожого» протиставлення.

Як нам здається, важливим методологічним принципом, що розкриває справжню природу співвідношення відмінності і нерівності, які розглядаються як основні елементи обґрунтування нерівності гендерних ідентичностей, стало розкриття суті взаємозалежності тотожності і відмінності, що

дозволяє з'ясувати якою мірою відмінність пов'язана з суттю тотожності. У зв'язку із цим важливим є зауваження Гайдеггера, що «взаємозалежність» означає «бути пов'язаним», вбудованим в єдність якоїсь системи, якоїсь множинності. Єдність і множинність, судячи із Гайдеггера, виключають відносини домінування і підпорядкування, але вказують на необхідність зв'язку одного з іншим. Вирішальним методологічним висновком для питання нерівності гендерних ідентичностей є ствердження Гайдеггера про те, що в тотожності відмінність себе являє, тобто являє своє буття [9].

Наступним важливим кроком у розумінні суті і значення відмінності для гендерної ідентичності, як ми проаналізували, стало твердження Дельоза, що не відмінність має на увазі опозицію, а опозиція прогне до відмінності, будучи далекою від того, що б вирішити цю проблему, тобто підвести до обґрунтування. Опозиція, на думку Дельоза, зраджує саму суть відмінності і перекидає її. Відмінність не є за своєю суттю «вже готове і безумовне» протиріччя, вона, відмінність, не зводиться тільки до протиріччя. Таким чином, як нам здається, Дельоз зазначає, що відмінність означає не протиріччя (як протиставлення або неможливість співіснування), але лише наявність відмінностей, що є між собою взаємноважливими [4].

Розуміння структури ідентичності, як дозволив виявити аналіз, також пройшло довгий і складний шлях. Для розуміння суті структури гендерної ідентичності важливим є зауваження Е. Сміта, що ідентичність ґрунтується на прагненні об'єднати тих, хто визнає певний символічний код, певну систему цінностей. Він також вказує на особливу гнучкість ідентичності в умовах сучасного життя. Подальше розуміння структури гендерної ідентичності розвинув Гантінгтон, підкресливши той факт, що люди конституюють власні ідентичності, займаючись цим хто за бажанням, а хто з примусу. Він зазначив, що люди відносно вільні у визначенні своєї ідентичності, нехай навіть з практичним застосуванням цього визначення виникають згодом складнощі [10]. Актуальність цього зауваження особливо важлива для гендерної ідентичності. Р. Коннелл, спираючись на реалії сучасного життя, збагатив розуміння проблеми, вказавши, що гендерна ідентичність вже навіть не розуміється як структура, оскільки навіть сам термін «структура» має на увазі якусь попередньо обумовлену стабільність, непохитність, міцну закріпленість. Слідом за Е. Гідденсом, він говорить про ідентичність як про постійно діючий процес, уточнюючи, що гендерна ідентичність – це за структурою, так би мовити, композиція, що припускає різноманітне, вільне з'єднання всіх її складових [13]. Людина, проживаючи різні періоди свого соціального життя, зміщує акценти то на «маскулінні», то на «фемініні» характеристики залежно від особистих пріоритетів. Гендерна ідентичність представляється сьогодні як різноманітне поєднання фемінінних і маскулінних характеристик в процесі сигніфікації та репрезентації у соціальному полі. Для розуміння механізму відтворення гендерної нерівності виключно цінним є зауваження Гантінгтона, що якщо більшість вважає меншість «відсталом», члени цієї меншини, швидше за все, приймуть це відношення, в результаті чого, таке ставлення перетвориться на частину їх самоідентифікації, що і можна розглядати як один з дієвих ідеологічних механізмів відтворення домінування однієї ідентичності та прийняття свого підлеглого становища іншою ідентичністю [10].

Проаналізовано, що протилежність підходів до проблеми гендерної ідентичності, неоднорідність розуміння її витоків в різних наукових школах, сприяли більш детальному і всебічному вивченню як проблеми гендерної дихотомії, так і проблеми відтворення гендерного домінування. Основні методологічні прийоми постмодернізму: деконструкція, децентралізація, фрагментація, демістифікація, переривання, розбіжність, розсіювання та інші були використані теоретиками фемінізму та підхоплені представниками гендерної теорії. Таким чином, постмодерністська парадигма за своєю природою виступає руйнівницею всіх і всіляких парадигм.

Як виявлено, гендерна ідентичність в якості соціальної категорії, не тільки конструється різними соціальними

інститутами, що представляють гендерні режими, але і за допомогою сигніфікації та репрезентації бере участь у конституюванні соціально-культурного дискурсу. Дискурс, будучи репрезентаційним аспектом світу у вигляді соціальних процесів, відносин, структур матеріального світу, заявляє себе через «ментальний світ» думок, почуттів, вірування, цінностей в складному сплетінні із соціальним світом. Дискурс не тільки репрезентує світ яким він є, дискурс є тією сполучною ланкою, що об'єднує вже існуючі і перспективні соціальні проекти і, таким чином, бере участь у створенні майбутніх напрямків соціальних проектів.

У процесі аналізу проблеми помічено, що одним із таких гендерних режимів (історично сформованих патернів владних відносин між чоловіками і жінками і відповідних їм визначень фемінінності і маскуліності в даному соціально-культурному дискурсі) є влада. Вона може також виражатися в співвідношенні можливостей або нерівності ресурсів на робочому місці. Дослідження всієї системи домінування – підпорядкування проявляє існування прихованого організаційного контролю, як такого, що постійно впливає. Влада відтворюється за допомогою замасковано діючих ідеологій. Можливість нав'язувати визначення ситуації, задавати умови, в яких будуть інтерпретуватися події й обговорюватися проблеми, формулюватися ідеї і визначатися мораль, тобто, можливість закріплювати гегемонію – є також суттєвою частиною соціальної влади [23].

У результаті дослідження доведено, що введення гендерної ідентичності як аналітичної категорії у виробничу сферу, використовуючи структуралістський метод, надає можливість деконструкції опозиції чоловіків і жінок у цій сфері. Сфера емоційного, катексіс – психобіологічна енергія, пов'язана з реалізацією ідей, імпульсів, почуттів і бажань також є тим гендерним режимом, що дозволяє розкрити суть проблеми гендерної нерівності. Відомо, що в усіх соціально-особистісних відносинах можна виявити присутність складних, суперечливих, амбівалентних, емоційно навантажених почуттів.

Боротьба за культурну владу, як демонструє аналіз теоретичних та практичних чинників, теж використовується як інструмент подолання затвердження гегемонії одних ідентичностей над іншими. За допомогою цієї аналітичної категорії зроблена спроба описати феномен співвідношення влади між статями без звернення до таких постулатів як «загальний жіночий досвід» або «універсальне гноблення жінок», що стали сьогодні проблематичними. Важливо зрозуміти, що інтерпретаційна історія розрізнення статей, яка зробила спробу конституювати співвідношення статей, сама є частиною соціального конструювання культурної реальності. Дискурс як спосіб мислення і прояви ідеології словесним чином носить, за зауваженням Л. Ірігаре, характер гегемонної маскуліності. Під такою гендерною ідентичністю розуміють тільки певний тип маскуліності, яка не визнає ніяких компромісів, вважає фізичну силу єдиним аргументом у житті, має емоційно – домінуючі засоби експресії, вживає авторитарні та категоричні мовні засоби під час комунікації, зневажає тих, хто схильний до внутрішніх роздумів та не визнає усіх, «хто Інший». Для того, щоб різні гендерні ідентичності були почуті і визнані в потоці соціально-культурного сучасного дискурсу, необхідна радикальна еволюція у спосіб мислення, засобів вираження і в мовній політиці репрезентації раніш маргінальних гендерних ідентичностей [14].

Системний аналіз питання відтворення гендерної нерівності доводить, що проблема репрезентації гендерної ідентичності індивіда напрями пов'язана з його діалогом із владою. У ході порівняльного аналізу виявлено, що перформативність гендеру розкриває відкритість цієї проблеми за своєю суттю. Невирішеність цього питання полягає на даному етапі не в тому, чи вибирає особистість гендерну ідентичність визнану або невизнану як легітимну даними філософсько-культурним дискурсом, а в тому, що сама постановка питання про проблематичність такого вибору сигналізує про наявність кризи ідентичності, в цілому, та гендерної ідентичності, зокрема. Проблема вибору, сама

по собі, являє собою в цьому сенсі соціальну патологію. Репрезентативність індивідуумом гендерної ідентичності визначає людське існування у світі владних структур. Цей вибір зумовлює екзистенцію людини: наскільки існування індивідуума в даному соціально-культурному контексті залежить від моделі його гендерної ідентичності [24].

Як визначено, не існує якоїсь жорстко встановленої екзистенційно - справжньої, «первинної» чоловічої чи жіночої соціальної структури. Сама необхідність, обов'язковість вибору гендерної ідентичності, різний її зміст у різних соціально-культурних контекстах показує нестійкість і гнучкість її як категорії існування [19]. І спроба зумовити наявності фіксованості, стабільності і, як наслідок, виключної легітимності будь-якої гендерної ідентичності, так само як і спроба довести перевагу однієї гендерної ідентичності над іншою при перформативній гнучкості сигніфікації гендерної ідентичності, служить обґрунтуванням наявності проблеми гендерної відмінності.

Дослідження онтологічного аспекту формування гендерної ідентичності є найважливішим інструментом вивчення взаємозв'язку і взаємозалежності проблем гендерної відмінності і гендерної нерівності. Аналіз соціального характеру конструювання гендерних відносин дозволив простежити три рівні взаємодії. Ці рівні є: гендерна ідентичність; кореляція як процес взаємин соціально-культурного контексту дійсності та гендерної ідентичності; суспільні інститути. Вивчення взаємодії між ними допомогло проаналізувати роль влади в легітимності гендерної нерівності і простежити причинно-наслідковий зв'язок між відмінністю і нерівністю гендерних ідентичностей.

Методологічний плюралізм аналізу виявив особливий соціальний статус гендерної ідентичності, яка виступає як культурно-комунікативний прояв особистості через її дії; це репрезентація індивідуума через стиль і манеру одягатися, кольорові переваги, жести, міміку і ходу, спосіб комунікації, через експресивні засоби мовлення – тобто, «перформанс» своєї особистості через усі вербальні та не вербальні засоби у соціально – культурній площині.

Відзначаючи перформативність гендерної ідентичності, ми визначаємо, що репрезентуючи або сигніфікуючи свою «селф», ми, таким чином, «робимо», конституюємо в якості активно діючого «актора» свою гендерну ідентичність в процесі кожної взаємодії із соціумом, в кожній ситуації. В цьому сенсі гендерна ідентичність перформативна, оскільки – це репрезентація себе в бінарній опозиції з точки зору іншого, сигніфікація себе в якості соціально-культурної одиниці соціуму. Русійні зміни, що відбуваються, у процесі самостворення або самовідчуття людини сутності та змісту своєї гендерної ідентичності або зміна соціально-ціннісних орієнтирів індивідуума виражається в зміні набору маскуліних або фемініних характеристик, репрезентованих суспільству. Це змусило дослідників у різних сферах пізнання сучасної картини світу визнати її «флюїдність», мінливість, гнучкість, здатність до постійної зміни складових «композиції».

Значення головних елементів змісту гендерної ідентичності «маскуліність» і «фемінінність», як показав аналіз, змінюється в різних епохах, в різних культурах. Що означає бути «справжньою жінкою» або «справжнім чоловіком» розуміється по-різному в різних соціокультурних дискурсах. Тому гендерна ідентичність – це і конструкт суб'єкта, і ефект дискурсу, тобто гендерна ідентичність і конституює саму реальність, і конституюється цією реальністю. Дуже важливим є той факт, що в результаті дослідження визнано, що гендерна ідентичність є категорією аналізу владних відносин у межах зазначених груп.

У результаті дослідження було з'ясовано, що фокусування уваги суспільства на гендерних відмінностях дозволяє структурам влади легітимізувати гендерну нерівність на есенціальних началах. Аналіз гендерних режимів головних соціальних інститутів суспільства дозволяє дійти до висновку, що гендерна відмінність (як біологічний чинник) не може використовуватися для пояснення гендерної нерівності (як соціально-культурного чинника), але лише

служить ідеологічним маскуванням для постійного відновлення нерівності.

Наступним кроком подальшого вивчення проблеми вважаємо за необхідне дослідити, чи можна взагалі подолати ієрархічні відносини між гендерними ідентичностями і чи можна взагалі подолати гендерну нерівність.

Література

1. Арендт Х. Vita Activa, или О деятельной жизни / Ханна Арендт. СПб: Алетейя, 2000. 448 с.
2. Гегель Г. Энциклопедия философских наук. Т.1, Наука логики. М.: Мысль, 1974. 452 с.
3. Гиденс Э. Трансформация интимности. СПб.: Питер, 2004. 208 с.
4. Делез Ж. Различие и повторение. СПб.: ТОО ТК «Петрополис», 1998. 384 с.
5. Киммел М. Гендерное общество. М.: РОССПЭН, 2006. 459 с.
6. Скиба Е.К. Формирование новой типологии гендерной идентичности / Humanities and Social Sciences. Польша: Жешувский политехнический университет, 2013. Вып. 2. С. 137–149.
7. Сміт Е. Національна ідентичність. К.: Основи, 1994. 224 с.
8. Фуко М. Интеллектуалы и власть: Избранные политические статьи, выступления и интервью / Пер. с франц. С. Ч. Офертаса под общей ред. В. П. Визгина и Б. М. Скуратова. М.: Праксис, 2002. 384 с.
9. Хайдеггер М. Тожество и различие. М.: Логос, 1997. 64 с.
10. Хантингтон С. Кто мы?: Вызовы американской национальной идентичности. М.: 2004. 635 с.
11. Alcott L. Visible Identities: Race, Gender, and the Self (Studies in Feminist Philosophy). Oxford University Press, 2006. 344 p.
12. Butler J. Excitable Speech: A Politics of the Performative. New York and London: Routledge, 1997. 185 p.
13. Connell R. Masculinities / Rayewen Connell. Polity, 2005. 324 p.
14. Irigaray L. To be Two / Luce Irigaray. Routledge, Psychology Press, 2001. 125 p.
15. Boylan J. F. She's Not There: A Life in Two Genders. NY: Broadway Books, 2013. 352 p.
16. Brettell C. B., Sargent C. F. Gender in Cross-Cultural Perspective. Routledge, 2012. 504 p.
17. Elliott J. R., Smith R. A. Race, Gender and Workplace Power. / James R Elliott, Ryan A. Smith // American Sociological Review. 2004. № 69(3). P. 365–386.
18. Fine C. Delusion Gender: How Our Minds, Society, and Neurosexism Create Difference / Cordelia Fine. W. W. Norton & Company, 2011. 338 p.
19. Foss S. K., Domenico M. E. Gender Stories: Negotiating Identity in a Binary World / Sonja Foss, Mary Domenico. Waveland Press, Inc, 2012. 264 p.
20. Gilligan C. Joining the Resistance. Polity, 2013. 180 p.
21. Heidi Gd. Gender, work and economy работа. Polity Press, 2012. 224 p.
22. Kimmel M The Culture of Entitlement/ Michael Kimmel / The Perilous World Where Boys Become Men. Guyland, 2008. 332 p.
23. Spade J., Valentine C. The Kaleidoscope of Gender: Prisms, Patterns, and Possibilities / Joan Spade, Catherine Valentine. SAGE, 2010. 608 p.
24. Wood J. Gendered Lives. Wadsworth Publishing, 2012. 416 p.
25. Woodward K. Questioning Identity: Gender, Class and Nation. Publisher: Routledge, 2000. 192 p.

Анотація

Скиба Е. К. Гендерна ідентичність як поле прояву владних відносин. – Стаття.

У статті розглядаються механізми відтворення гендерної нерівності у соціальних інститутах суспільства. У результаті дослідження було виявлено, що сучасне розуміння гендерної ідентичності трактує гендерну ідентичність в якості соціально-культурного конструкту, що впливає на дискурс і, в той

же час, піддається його впливу. Гендерна ідентичність розуміється як «композиція», що має можливість постійно змінювати свої складові, не порушуючи саму сутність. Здійснений аналіз доводить, що формування гендерної ідентичності розуміється як процес, що постійно відбувається та піддається постійним змінам. З'ясовано, що вивчення гендерних відмінностей крізь призму гендерних режимів праці, влади надає можливість сформулювати нове бачення взаємозв'язку та взаємозалежності гендерної ідентичності, дихотомії та гендерної відмінності. Значення головних елементів змісту гендерної ідентичності («маскулінність» і «фемінінність»), як показав аналіз, змінюється в різних епохах, в різних культурах, а з ними і змінювалися маркери гендерної відмінності. Проаналізований соціокультурний контекст допомагає побачити, що гендерна відмінність є засобом, яким владні структури суспільства намагаються легітимувати гендерну нерівність.

Ключові слова: гендерна ідентичність, гендерна відмінність, гендерні режими, маскулінність, гегемона маскулінність, фемінінність.

Аннотация

Скиба Э. К. Гендерная идентичности как поле проявления отношений власти. – Статья.

В статье рассматриваются механизм воспроизводства гендерного неравенства в социальных институтах общества. В результате исследования было обнаружено, что современное понимание гендерной идентичности трактует гендерную идентичность в качестве социально-культурного конструкта, который влияет на дискурс и, в то же время, подвергается его воздействию. Гендерная идентичность понимается как «композиция», которая имеет возможность постоянно менять свои составляющие, не нарушая саму сущность. Проведенный анализ доказывает, что формирование гендерной идентичности понимается как процесс, который происходит постоянно и который постоянно поддается изменениям. Исследование установило, что изучение гендерных различий сквозь призму гендерных режимов труда, власти дает возможность сформировать новое видение взаимосвязи и взаимозависимости гендерной идентичности, дихотомии и различия. Значение главных элементов содержания гендерной идентичности («маскулинность» и «фемининность»), как показал анализ, меняется в разных эпохах, в разных культурах, а с ними менялись маркеры гендерного различия. Проанализированный социокультурный контекст помогает увидеть, что гендерное различие является средством, которым властные структуры общества пытаются легитимизировать гендерное неравенство.

Ключевые слова: гендерная идентичности, гендерное различие, гендерные режимы, маскулинность, гегемонная маскулинность, фемининность.

Summary

Skiba E. K. Gender Identity as a Field of Manifestation of Power Relations. – Article.

The article deals with the mechanism of reproduction of gender inequality in social institutions of society. While making analyze it was revealed that modern understanding of gender identity interprets gender identity as a socio-cultural construct that influences discourse and is exposed to it. Gender identity is understood as a «composition» that has the ability to constantly change its components, without violating the very essence. The analyze made proved that the reproduction of gender identity is a process that is constantly happening and changing. The research found that the study of gender differences through the prisms of power and labor regimes gives the opportunity to form a new vision of the interconnection and interdependence of gender identity, dichotomy and gender difference. The definitions of the main elements of the content of gender identity («masculinity and «femininity»), as shown by analysis, are changed in different epochs, in different cultures. The analyzed sociocultural context helps to see that gender difference is the tool by which institute of power tries to legitimize gender inequality.

Key words: gender identity, gender difference, gender regimes, masculinity, femininity, hegemonic masculinity.